

Необхідність дотримання вимог Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів

У статті розповідається про Технічний регламент щодо правил маркування продуктів, особливості невідповідного маркування та боротьбу з виробниками, які не виконують вимог щодо надання достовірної інформації; можливість забезпечення споживачів і виробників від можливих негативних наслідків від виробництва та споживання неякісних товарів. Кожен має право робити свідомий вибір!

Однією з основних вимог Закону України «Про захист прав споживачів» є вимога ідентифікації продукції, тобто виробники повинні надавати повну, точну, достовірну та необхідну інформацію щодо товару. У 2010 році в Україні затверджено Технічний регламент щодо правил маркування харчових продуктів (ТР), який визначає основні вимоги до маркування з метою унеможливлення випуску недоброякісної продукції та встановлення цивілізованих правил конкурентної боротьби на споживчому ринку країни.

Наприкінці вересня 2013 року на базі ДП «УкрНДНЦ» відбувся семінар-практикум «Вимоги до маркування харчових продуктів. Відповідальність за порушення законодавства», на якому представникам підприємств, організацій

та відомств, які брали участь у семінарі, було надано роз'яснення щодо забезпечення дотримання вимог законодавства. Основні питання, на яких було акцентовано увагу, —

законодавча неузгодженість, яка виникла внаслідок відсутності ТР на харчові продукти, а також розподіл між контролюючими службами повноважень щодо перевірки виробників.

Відповідно до Національного Плану дій України щодо упровадження Програми економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» всім гілкам влади дано завдання у межах своїх повноважень вжити заходів щодо упровадження ТР та прийняття відповідних стан-

дартів, що складають доказову базу виконання вимог ТР. На сьогодні значна частина національних стандартів на харчову продукцію перебуває на стадії прийняття.

ТР є нормативно-правовим актом, вимоги якого є обов'язковими до виконання. За їх порушення можуть бути накладені чималі штрафні санкції. Маркування є важливим елементом, на який звертають увагу під час перевірки продукції. Відомий випадок, коли Антимонопольний комітет України наклав штраф у розмірі 3 млн грн. на виробника соку за недостовірну інформацію щодо продукту на упаковці. Виробник оплатив штраф і усунув порушення норм маркування та надання неправдивої інформації.

Починаючи з 2011 року в Україні ведеться робота щодо створення єдиного компетентного контролюючого органу. На сайті Федерації роботодавців України (www.fru.org.ua) є перелік організацій, на які покладено повноваження контролюючого органу (усього 70 організацій). Із цього переліку можна визначити принаймні 35 служб, чії представники мають право здійснювати перевірку підприємств харчової промисловості. Відповідно до чинного законодавства деякі перевіряючі мають право брати участь у здійсненні комплексних перевірок. Серед усіх контролювальних органів, найпершим є Антимонопольний комітет України, який керується у своїй діяльності Законом України «Про захист економічної конкуренції», ст. 15-1 якого детально описує, що таке інформація, яка може ввести в оману. Разом із тим, контроль за безпечністю харчових продуктів здійснюють представники ветеринарної міліції, Генеральної прокуратури, Державної інспекції сільського господарства, Держспоживінспекції, Державної санепідеміологічної служби, Державної служби геології та надр України, Державної служби інтелектуальної власності тощо.

Варто звернути увагу, що Держспоживінспекція, хоча і має повноваження перевіряти безпосередньо виробництво лише у складі комплексної перевірки, має право здійснювати контроль за роботою та продажем товарів у фірмових магазинах, які утримують

виробники. Не останню роль відіграють під час перевірок представники Державної служби інтелектуальної власності, які можуть перевіряти авторство технічних умов.

Слід звертати увагу на неприпустимі «хитрощі» виробників у маркуванні продукції. Один із прикладів «некоректного маркування» є те, що виробники морозива на етикетці пишуть «Морозиво — ГОСТ». При цьому ГОСТів на морозиво не було ніколи. Тому, побачивши таке маркування, споживачам потрібно розуміти, що це рекламне заохочення від виробника для вдалого продажу морозива, однак якості морозива такий напис не гарантує.

За вимогами ТР на етикетці продукту виробники повинні вказувати повний склад ароматичних основ та барвників. Діє чіткий поділ ароматизаторів: натуральні ароматизатори або ароматизатори без зазначення походження. Поняття «ароматизатор ідентичний натуральному» відійшло у минуле. І тому, використовуючи у своїй продукції ароматизатори, виробники повинні використовувати їх чітко за призначенням (Наказ Міністерства охорони здоров'я України №222 від 23.07.1996) і, в разі використання, вказувати, що продукт зі смаком того чи іншого продукту. Наприклад, на етикетках можна бачити написи «Чай з жасмином», «Чай з малиною», правильно буде у разі використання ароматизатора, зазначити «Чай зі смаком жасмину», «Чай зі смаком малини». Щодо барвників, то, наприклад, у морозиві натуральний барвник зберігається лише упродовж місяця. Тому, купуючи морозиво яскравого забарвлення ще й з датою виготовлення понад місяць, споживач повинен знати: у складі морозива штучний барвник, і це має бути зазначено на упаковці.

Виробник повинен надавати правдиву інформацію щодо товару. І навіть не зважаючи на відміну обов'язкової сертифікації більшість продуктів, один раз на рік варто проводити лабораторні перевірки. Адже маючи «на руках докази» щодо правдивості інформації на маркуванні, підприємство не отримає штрафних санкцій під час перевірок. Від цього виграють і виробники, і споживачі, які будуть робити свідомий вибір.

С. Кохан, провідний інженер науково-дослідного відділу стандартизації в агропромисловому комплексі,

Т. Шальман, провідний фахівець по взаємодії з громадськістю, ДП «УкрНДНЦ проблем стандартизації, сертифікації та якості», м. Київ